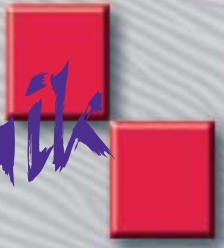

HRVATSKI

glasnik

Godina XX, broj 10

11. ožujka 2010.

cijena 100 Ft

Petroviska premijera u Hercegovcu

Foto: Tímea Horvat

Komentar

Koliko je vridan kazališni amaterizam Gradišća?

U Hercegovcu na spravišću hrvatskih amaterskih pučkih teatrov meni je srce duplo jače kucalo nek obično, lani za židanske igrokazake, ovo ljeto za moje Petrovišćane. Ne morem dovoljno puta obnavljati i naglasiti da ovdje je rič o dvi fantastični jezični ter kazališni djelaonica, ujedno i o prijateljski društvu. Ovi ljudi, zvana toga da paradiraju na pozornici, su još scenografi, šaptači, šivalje, moljari, kostimografi, tehničko osoblje, a što je najvažnije, nisu samo čuvari kazališne tradicije, nek većinom i stvarni govorači, peldodavni korisnici hrvatskoga jezika, prik toga pak i javni nositelji svojega hrvatskoga uvjerenja. Njevo pripravljenje na svaku konkretnu predstavu ne stoji iz livo-pravoga koracanja, odsviranja ili odjačenja jedne pjesme prez toga da bi razumili sadržaj jačke, nek je njeva zadaća od toga puno veća, puno složenija i odgovornija. Izražajni pominak, spojenje riči s gibanjem i prirodnom glumom za nje nije teško iako to nigdar nisu nigdir učili, a ni filira ne dobivaju za svu onu žrtvu ku polažu na oltaru ljubavi prema materinskom jeziku i teatru. U židanskom, ali uprav tako i u petroviskom kazališću s našimi riči se originalno barataju Jakob Kumanović, Marija Kolnhofer i Joško Ravadić, ali na južnoj strani Andraš Handler, Zoltan Kurcz, Petar Temmel, Marica Franyi, Anuška Neubauer, sestre Teruška (Szabó) i Marica Milišić (Móricz) itd. Posebno me veseli da je u Hercegovcu i kazališni kritičar, profesor Stjepan Pepeljnjak opazio da u očuvanju hrvatske riči uz austro-ugarsku granicu i Židanci i Petrovišćani su neponovljivi, zastupaju takovu vridnost ka je jur skoro čisto izumrla. Jer gdo će se mučiti s klasičnimi komedijama od dvi do dvi i pol ure, ke danas još i preveć izgledaju zastarjelim i konzervativnim, i u koj se držu gradišćanski glumci točno citirajući svoj tekst od alfe do omega na papiru, točno odigravajući svoju ulogu. „*To je besplatna škola duha*“, kako je rekao profesor Pepeljnjak iz Zagreba, i nimamo razloga sumljati u njegove riči. Židanci ponovo peto ljeto svečuju svoje misli u riči i igrokazu, a Petrovišćani se u jesen pripravljaју na dvajseti jubilej svojega postojanja s redateljicom Anom Škrapić-Timar, ka je od samoga početka diktirala tempo na daska. Najgerasta sam hoće li komu sinuti u glavu da na tlu Gradišća na hrvatskom tržišću nimamo samo folklornu nostalgiju, nek i hrvatska društva kim je vladanje hrvatskim jezikom kruh svakidašnji. Pitam se, koliko je vridan kazališni amaterizam za cijelu hrvatsku zajednicu u Ugarskoj, koji danas jedino i isključivo u Gradišću cvate ter živi, malo i apsurdno, dovidob prez nikarčkove službene hrvatske pohvale!

-Timea Horvat-

„Glasnikov tjedan“

Politički predstavnici trinaest nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj u pregovorima su s vodstvom javne televizije oko stanja i položaja manjinskih programa u ovim vremenima recesije i krize, te proračunskog deficita. Na javnoj televiziji, zakonom priznate manjine, naravno, u različitim terminima i različitoj minutaži, neki otprije trideset i nešto godina, sve je počelo 1978. godine u Pečuhu pod vodstvom Sándora Békésa, neki otprije petnaestak godina imaju program na svom jeziku, naravno, s titlom na mađarskome. Osobno mislim kako je titl kao sredstvo u emisiji, terminu i minutaži garantiranim pojedinim manjinama štetan. Jer taj termin i minutaža jesu prostor za informaciju, ali i čuvar i prijenosnik jezika. Hrvati u Vojvodini od 1. ožujka imaju dnevno deset minuta informativnog programa na drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Najprije će se svakodnevno, od 17 sati i 45 minuta, emitirati informativni sadržaji iz cijele pokrajine o događanjima u hrvatskoj manjinskoj zajednici, a u planu su emisije čije će teme biti političke, društvene i kulturne. Do kraja bi lipnja trebalo biti oformljeno i Uredništvo na hrvatskom jeziku u vojvođanskoj javnoj uslužnoj djelatnosti. Na RTV-u se dosada jednom tjedno emitirala polusatna emisija na hrvatskom jeziku Prizma, koju je pripremala neovisna televizijska produkcija „Cro Media“. Donošenje Statuta Vojvodine bilo je od ključnog značenja za pokretanje programa na hrvat-

skom jeziku na RTV-u. Statutom Vojvodine osim dosadašnjih službenih jezika u Pokrajini kao takav uveden je i hrvatski jezik. Na tom su tragu išli i pregovori Hrvatskoga nacionalnog vijeća i vodstva RTV-a. Kada sam prije nekoliko tjedana rekla na jednoj sjednici kako mi Hrvati zavređujemo i dnevnu novinu, onda sam čula reak-

ciju kako sam doista mlada i još uvijek smijem sanjati. Ne znam zašto je to san, i zašto ne bi mogao biti i java. Ako postoje zajamčena prava, ako postoje politički čimbenici, i s jedne i s druge strane, onda postoji i prostor, a vjerojatno i sredstva ostvarivanja tih istih prava kroz političku djelatnost. Doduše, ona bi mogla izazvati neugodnosti, stvarati nemirne sne.

Ovaj su me vikend zaokupljale tri vijesti. Policijski pretres, temeljem anonimne prijave, u pečuškom Hrvatskom kazalištu zbog traženja dokaza oko „nezakonite“ isplate honorara u svezi s predstavom Poštteni varalica, gore rečeno, i činjenica kako je film Janjevo u srcu, autora Ivana Gugana, urednika Hrvatske kronike pri Mađarskoj televiziji na VI. narodnosnoj smotri filma u Mađarskoj (prva tri mjesta/nagrade pripale su ciganskim temama i romskoj redakciji i njezinim urednicima pri MTV-a) dobio posebnu nagradu manjinskog ombudsmana Ernőa Kállaija. I na samome kraju, ali ne u posljednjem redu, bal Matice hrvatske Ogranak Pečuh uspješno je održan 5. ožujka.

Branka Pavić Blažetin

ZAGREB – Ministar kulture Republike Hrvatske Božo Biškupić primio je 2. ožujka u službeni posjet mađarskog ministra obrazovanja i kulture Istvána Hillera. Izražavajući dobrodošlicu ministru Hilleru i njegovim suradnicima, Biškupić je podsjetio kako je imao prilike sudjelovati na svečanom otvorenju kulturnog projekta Pečuh – europska prijestolnica kulture 2010. održanom 10 siječnja. Biškupić kao jedan od prvenstvenih programa u području znanosti i obrazovanja, istaknuo je i izradu novoga Hrvatsko-mađarskog odnosno Mađarsko-hrvatskoga rječnika u kojem sudjeluju stručnjaci iz obiju zemalja. Nakon sastanka u Ministarstvu kulture, Biškupić i Hiller sa suradnicima posjetili su Muzej suvremene umjetnosti. Ministar Hiller je izjavio kako je riječ o vrhunskom predstavljaju djela suvremene umjetnosti. Zgrada muzeja i njegov umjetnički koncept veliki su kulturni pothvat vrijedan europske pozornosti, pogotovo kad se nalazimo u vremenu gospodarske krize, ocijenio je Hiller. Ministar Biškupić je istaknuo kako će u službenom programu Europske prijestolnice kulture na prijedlog Ministarstva kulture sudjelovati kazalište Exit i Mala scena, Hrvatski gajdaški orkestar, potom izložba Suvremeno hrvatsko kiparstvo koja će se predstaviti u reprezentativnom izložbenom prostoru Centra Cella Sephticora, spomeniku upisanom na UNESCO-ovu Listu svjetske baštine. Izrazio je zadovoljstvo što će hrvatski umjetnici biti nazočni u Pečuhu tijekom godine, pa će tako europska i svjetska javnost moći upoznati dosege hrvatske kulture. S obzirom da je Hrvatsko kazalište u Pečuhu istaknuti nositelj projekta EPK 2010, izraženo je žaljenje zbog prestanka radova na proširenju i obnovi kazališta, kao što je to prije bilo dogovoreno, te je izražena nada da će u skorije vrijeme biti i ostvareno.

(Hina)

Aktualno

Koordinator započinje s radom

Prema odluci gestorske organizacije Udruženja pomurskih hrvatskih manjinskih samouprava, tj. Hrvatske manjinske samouprave Zalske županije, od 16. veljače započeo je s radom koordinator pomurske regije. Točka na „i“ stavljena je 15. veljače na sjednici županijske samouprave na kojoj je predložena i preinaka sporazuma o udruživanju, ponovno je razmotren proračun za 2010. g., te je prihvaćen plan rada za ovu godinu.

Hrvatska manjinska samouprava Zalske županije u ulozi gestorske organizacije Udruženja ima složen zadatak, naime proračun i djelovanje Udruženja mjesnih hrvatskih manjinskih samouprava sastavni je dio županijske, stoga ako se što mijenja, to uvijek treba usuglasiti s predsjednicima manjinskih samouprava. Već više puta je održana zajednička sjednica županijske samouprave i Udruženja, više puta su donesene odluke, no zbog pravnih regulativa više puta ih je trebalo mijenjati.

Za djelovanje Udruženja materijalna sredstva na raspolaganju, nabavljeni su i dokumenti za zapošljavanje koordinatora, pa je odlučeno da će Udruženje u ulozi koordinatora zaposliti Ladislava Gujaša, od 16. veljače, s ugovorom do 31. srpnja na pokusno vrijeme.

Prema očekivanjima županijska manjinska samouprava u 2010. g. imat će veće materijalne mogućnosti, kazao je predsjednik Ladislav Penzeš, naime Županijska skupština preko Odbora za nacionalne i etničke manjine u svoj proračun uvrstila je potpomaganje manjina s tri milijuna forinti, od čega bi Hrvati dobili milijun i petsto tisuća.

Vijećnici županijske manjinske samouprave odlučili su da će se obratiti s molbom županijskoj skupštini da se potpora za hrvat-

sku manjinu doznači županijskoj organizaciji koja će iz toga potpomagati razne regionalne priredbe u županiji. Upravo zbog toga županijska manjinska samouprava izradila je prijedlog za programe u 2010. g. Po tom planu županijska manjinska samouprava potpomagat će troškove koncerta Miroslava Škore (već održan), Pomurski fašnik u Pustari (održan), Susret zborova u korizmi 28. ožujka u Kaniži, Regionalni Hrvatski bal Društva Horvata kre Mure, Hrvatsku kulturnu večer u Fičehazu, Gastronomski dan u Petribi, «Vino i tambure» u Sumartonu, te će organizirati svoju priredbu «Hrvatski književni dan» u Letinji.

Prema očekivanjima županijska će organizacija u 2010. g. imati proračun u iznosu od tri milijuna tristo tisuća forinti, u što je uvršten i proračun udruženja mjesnih manjinskih samouprava, stoga je predloženo i izglasovano da se u proračun uvrsti honorar za predsjednika i dopredsjednika te za vijećnike kako bi se nekako honorirao njihov rad iz državne potpore za djelovanje. Priredbe će biti sufinancirane iz obećane potpore županijske skupštine te iz potpore dobivane preko natječaja, naime jedan od zadataka koordinatora jest i pisanje natječaja za županijske priredbe.

beta

Otkriveno golemo plinsko polje

Još 2006. godine MOL i INA objavili su kako su pri istražnim bušenjima u blizini hrvatsko-mađarske granice ostvareni vrlo dobri rezultati, te da je otkriveno plinsko polje. Otkriće plina na mađarskoj strani, na polju Zaláta 1, dalo je novi poticaj za daljnja istraživanja. Dvije tvrtke potpisale su 2007. godine i ugovor o zajedničkom istraživanju pograničnog područja Novi Gradac–Potonja. Utvrđena su ulaganja u zajednički projekt, te podjela proizvodnje u omjeru 50 : 50 posto, uz jednaka prava, odgovornosti i financijska ulaganja. Istražni prostor spomenutog područja na obje strane Drave obuhvaća 244 četvorna kilometra.

U proteklom razdoblju od godinu dana otvorena su nova istraživačka bušilišta kako bi se omedilo najveće polje ugljikovodika u posljednjih 30 godina. Međudobno u istraživački rad uključio se i *Magyar Horizont Energia Kft.*, druga najveća tvrtka za istra-

živanje domaće nafte i plina, čiji su stručnjaci posljednja istraživačka bušenja obavili u mjestu Išvandinu (Istvándi), nedaleko od Barče, koja su također potvrdila znatne zalihe plina. Prilikom drugog, dubljeg bušenja na površinu je izbio plin koji je buknuo plamenom visine tri do četiri metra i gorio danima. Sada se to područje čuva, a prema mišljenju stručnjaka, potrebno je dva-tri mjeseca da se rezultati analiziraju. Najavljeno je da će se istraživačka bušenja nastaviti i u Mađarskoj i Hrvatskoj.

Premda bušenja nisu bila uspješna u svim mjestima, plinsko polje otkriveno u baranjskome mjestu Zaláti, na granici sa Šomođskom županijom, već samo po sebi najveće je otkriće ugljikovodika otkriveno u posljednjih trideset godina. Potvrđeno je da se na tom području krije znatno veće plinsko polje nego što se u početku procjenjivalo, a koje se proteže i u Hrvatsku.

SKOPLJE – Redovita XII. godišnja skupština Zajednice Hrvata u Republici Makedoniji održana je 28. veljače 2010. u Skoplju. Skupštini, u ime Hrvata u Mađarskoj, nazočio je predsjednik Skupštine HDS-a Mišo Hepp. Na skupštini su bili nazočni gosti iz političkog vrha Republike Hrvatske i Republike Makedonije, veleposlanik Republike Hrvatske u Republici Makedoniji Ivo Kujundžić s članovima veleposlanstva, predstavnici Katoličke crkve i lokalnih vlasti grada Skoplja, Općine Karpoš, te čelnici udruga etničkih zajednica, s kojima Zajednica Hrvata u Republici Makedoniji surađuje. Pozdravni govor održala je predsjednica ZHRM Snježana Trojačanec. Nakon utvrđivanja i usvajanja dnevnog reda slijedilo je Izvješće o financijskom poslovanju i zakonitosti rada ZHRM, Izvješće o radu suda časti, Program aktivnosti ZHRM za 2010. godinu i njegovo usvajanje.

BUDIMPEŠTA – Kako je Hrvatski glasnik izvijestio predsjednik Skupštine HDS-a Mišo Hepp, iduća sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave bit će 20. ožujka 2010. godine s početkom u 11 sati u Mišljenu (Kozármisleny). (Isti dan se u tom naselju održava Hrvatski državni malonogometni kup.) Za sastanak predsjednik HDS-a predlaže ovaj dnevni red: 1. Rasprava o Stratezijskome planu hrvatske zajednice u Mađarskoj (referent: Mišo Hepp, predsjednik); 2. Razno.

OSIJEK – Čak 25 od ukupno 42 odabrana projekta u prvom pozivu natječaja IPA Prekogranična suradnja Mađarska–Hrvatska odlaze u Osječko-baranjsku županiju. Unutar tromjesečnog roka pristiglo je 67 prijava, među kojima je Zajednički odbor odabrao 42 projekta prijedloga, kojima su dodijeljena sredstva u iznosu od 12,3 milijuna eura. Od tog iznosa 2,6 milijuna namijenjeno je za projekte koje su predložile ustanove i udruge Osječko-baranjske županije. Primjerice, projekt u kojemu je nositelj Grad Osijek, kroz obnovu osnovne škole prikazao bi se način uspješnijeg smanjenja potrošnje fosilnih goriva. Hrvatske vode Osijek obnavljat će ekološki značaj jedinstvenih staništa riječnih meandara i rukavaca. Na popisu onih čiji su projekti usvojeni, jesu i osječki Medicinski fakultet, Lučka uprava, Ekološka udruga Zeleni Osijek, HZZ područna služba Osijek.

PEČUH – „K drvu križa dolazim...“ – ovim nazivom pozivaju se svi vjernici iz Pečuha i okolice na tradicionalni hrvatski križni put koji će se moliti 26. ožujka 2010. u 15 sati na pečuškoj Kalvariji. Križni put predvodit će velečasni Franjo Pavleković.

Stjepan Blažetin

U 2009. godini Matica hrvatska Ogranak Pečuh, civilna udruga s pedesetak članova, ostvarila je niz značajnih programa kojih se ne bi postidjele ni udruge koje raspolažu deseterostrukim sredstvima nego ona, zahvaljujući u prvom redu zalaganju Matičina vodstva, na čelu s agilnim predsjednikom, ali i mnogih aktivnih članova koji ne žale ni vrijeme ni trud kako bi ostvarili zacrtano. Naravno, kako u svakom žitu ima kukolja, pa tako i u Matičinu. Ima, nažalost, niz imena koji se vode kao članovi Matice, ali već godinama niti plaćaju članarinu niti se odazivaju Matičinim priredbama. Stoga dio članstva predlaže njihovo brisanje iz Matičina imenika. U svom izvješću Stjepan Blažetin osvrnuo se na niz značajnih manifestacija i projekata koje je ostvarila u 2009. godini Matica hrvatska Ogranak Pečuh. Tako: Promocija pjesničkih antologija „Uz rub vremena” i „Ogrlica za jutro i samoću”; Promocija zbirke pripovijedaka bunjevačkohrvatskog autora Tomislava Žigmanova „Prid svitom (Saga o svitu koji nestaje)”; Festival ogranaka Matice hrvatske iz Osijeka, Tuzle, Pečuha i Subotice. Na festivalu održanom u Subotici sudjelovali su Ernest Barić, Stjepan Blažetin, Marija Bošnjak i Milica Klaić Taradija. Predstavljena je knjiga Janje Prodan Dijalogom kroz stoljeća, djelatnost Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj i nastupao je pjevački duet Marija Bošnjak–Milica Klaić Taradija s bošnjačkohrvatskim pjesmama; Promocija knjige studija Đure Vidmarovića „Teme o Hrvatima u Mađarskoj”; U Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže zahvaljujući donaciji Tomislava Žigmanova, povodom uspješno položenoga maturalnog ispita maturanti su darovani knjigom Tomislava Žigmanova „Prid svitom (Saga o svitu koji nestaje)”; Otkrivanje i posvećenje spomen-ploče na crkvi u Đukišu, u suradnji s Kulturnom udrugom Augusta Šenoje; U suradnji s Hrvatskim vrtićem, osnovnom školom, gimnazijom i učeničkim domom Miroslava Krleže održan je III. susret hrvatskih srednjoškolaca. Prvog dana održano je predavanje o povijesti Matice hrvatske, zatim su se predstavili sudionici (15 srednjoškolaca iz Bačko-kiškunske, Baranjske, Šomođske i Zalske županije) te je pogledan dokumentar-

Skupština Matice hrvatske Ogranak Pečuh

Redovita godišnja skupština Matice hrvatske Ogranak Pečuh održana je 18. veljače 2010. godine u Hrvatskome klubu Augusta Šenoje. Nakon što je pozdravio nazočne matičare, Stjepan Blažetin, predsjednik Matice hrvatske Ogranak Pečuh, dao je na glasovanje sljedeći dnevni red: Izvješće o djelatnosti Matice hrvatske u 2009. godini; Financijsko izvješće za 2009. godinu; Plan rada Matice hrvatske za 2010. godinu; Razno.

no-igrani film Sretno dijete Igora Mirkovića o glazbenoj sceni Zagreba potkraj 70-ih i početkom 80-ih godina. Drugoga dana organiziran je izlet u Mohač gdje je posjećen Muzej «Dorottya Kanizsai» i uza stručno vodstvo ravnatelja Jakše Ferkova razgledana etnografska izložba te posjećen Spomen-park posvećen Mohačkoj bici u Šatorišću (Sátorhely). Održana je Multimedijalna večer o Bijelom dugmetu, legendarnom sastavu hrvatske (i bivše jugoslavenske) rock scene pod naslovom „Pamtite me po pjesmama mojim”. Prikazao ga je Silvester Balić;

Multimedijalna večer o Indexima, legendarnom sastavu hrvatske (i bivše jugoslavenske) rock scene pod naslovom „Budi kao more”. Prikazao ga je Midhat Mutapčić.

Matica je u 2009. godini imala proračun od 616 tisuća forinti, ostvaren prihodom od članarine, te natječajima, tako potporom Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, Hrvatske državne samouprave i Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj.

Većinu navedenih programa uspjeli smo održati zahvaljujući dobroj suradnji s Hrvatskim klubom Augusta Šenoje koji je izašao ususret s prostorijama, Generalnim konzulatom Republike Hrvatske u Pečuhu koji je podupirao programe, Hrvatskim vrtićem, osnovnom školom, gimnazijom i učeničkim domom Miroslava Krleže, Znanstvenim zavodom Hrvata u Mađarskoj te Odsjekom za kroatistiku Sveučilišta u Pečuhu. O programima su redovito izvještavali Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj, i Hrvatska redakcija Mađarskog radija, naglasio je predsjednik Matice hrvatske Ogranak Pečuh Stjepan Blažetin.

Budući da Matica hrvatska Pečuh nema stalnu financijsku potporu, predviđeni programi u 2010. godini ostvarit će se ukoliko će se putem natječaja pribaviti potrebna financijska sredstva, kazuje za Hrvatski glasnik Stjepan Blažetin. Planiran je niz književnih tribina te promocije ovih izdanja: Dva zbornika pjesama KLD Rešetari Slovom i snom te Prstovet prvih cvjetova; Đuro Franković: Izgubljeni zeleni raj; Sanja Vulić: Vitezovi hrvatskoga jezika; Zbornik radova Urbani Šokci te knjiga Gorana i Vladimira Rema: Šokci u povijesti, kulturi i književnosti; Predstavljanje triju antologija suvremene hrvatske književnosti koje je objavila Zagrebačka slavistička škola: Utjeha kaosa, Odbrojavanje, Tko govori, tko piše; Predstav-

ljanje najnovijih izdanja osječkog ogranaka Matice hrvatske (Zoltán Virág: Odnosi i glasovi u tranziciji, Zoltán A. Medve: Tradicija, jezik, pripovijedanje, tematski broj časopisa Književna revija). Također se nastavljaju veoma popularne i uspješne glazbene tribine uza sudjelovanje studenata kroatistike i gimnazijalaca Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže nastaviti će se niz prikaza hrvatske popularne glazbe pod naslovom Glazbeni vremeplov. Do kraja školske godine namjerava se održati mjesečno jedna tribina (Azra, Prljavo kazalište, Parni valjak, Hladno pivo). Među ostalim aktivnostima je i Bal Matice hrvatske 5. ožujka 2010. u restoranu „Pezsgőház”, uza svirku orkestra „Podravka”; Festival ogranaka Matice hrvatske 28–29. svibnja 2010. U sklopu festivala: a) Okrugli stol „Prevođenje – put prema upoznavanju drugoga” – Hrvatsko-mađarski prijevodi od 1990. do 2010. s obzirom na ulogu Osijeka, Pečuha, Subotice i Tuzle; b) Poglavlja iz folklorne baštine bošnjačkih Hrvata; c) Izložba (László István); d) Predstava Hrvatskoga kazališta u Pečuhu; e) Izlet u Mohač. Nastavit će se i akcija darivanje maturanata Hrvatske gimnazije u Pečuhu; održat će se IV. Susret srednjoškolaca 15–16. listopada 2010, a planira se utemeljenje i objelodanjivanje godišnjaka ogranaka Matice hrvatske u Pečuhu, te nastavljanje započete brige o postavljenim spomen-pločama hrvatskoga karaktera u Pečuhu. Na skupštini je zaključeno kako godišnja članarina Matice hrvatske iznosi 2.000 Ft, izglasovano je da se udruga kolektivno učlani u Savez Hrvata u Mađarskoj, te je izglasovano primanje tri nova člana, a nakon sjednice priređena je zajednička večera za članove Matice hrvatske.

Branka Pavić Blažetin

ORAHOVICA – Tradicionalni 17. međunarodni sajam vinogradarstva, vinarstva i voćarstva „Slavin 2010 Orahovica” održati će se od 11. do 13. ožujka. I ove godine na sajmu će se okupiti vinogradari, voćari, proizvođači jakih alkoholnih pića, proizvođači i trgovci opreme kako bi upoznali zainteresirane s novim tendencijama proizvodnje u područjima voćarstva i vinogradarstva. Uz izlagače iz Hrvatske, očekuje se i nastup izlagača iz Mađarske, Slovenije i Bosne i Hercegovine.

Prihvaćen proračun Hrvatske samouprave Baranjske županije za 2010. godinu

U Hrvatskome klubu Augusta Šenoae 22. veljače održana je sjednica Hrvatske samouprave Baranjske županije, s nekoliko točaka dnevnoga reda: financijsko izvješće za 2009. godinu; prihvaćanje proračuna za 2010. godinu; razno. Gosti sjednice bili su János Andocsi, predsjednik Vijeća mađarske nacionalne manjine Osječko-baranjske županije, i Csaba Cickai, član spomenutoga vijeća i donaćelnik općine Bilje, te predsjednik HDS-a Mišo Hepp. Od devet zastupnika samouprave sjednici je nazočilo njih sedam, dvoje su opravdano bili odsutni.

Nakon prihvaćanja dnevnoga reda Mišo Šarošac, predsjednik Hrvatske samouprave Baranjske županije, podnio je financijsko izvješće za 2009. godinu, koje je jednoglasno prihvaćeno. Kod druge točke dnevnoga reda (prihvaćanje proračuna za 2010. godinu) razvila se rasprava. Samouprava će uza zajamčenu državnu potporu za djelovanje od 884 tisuće forinti, raspolagati i potporom od Županijske samouprave za djelovanje 372 tisuće forinti te iznad toga Županijska samouprava će po praksi iz prošle godine Hrvatsku samoupravu Baranjske županije podupirati s dodatnih dva milijuna forinti od čega je potonja barem 40% dobivene potpore dužna putem natječaja raspodijeliti podupirući na taj način mjesne hrvatske manjinske samouprave, civilna društva... Samouprava ima i ostatak iz 2009. godine u iznosu od 413 tisuća forinti. Sveukupno samouprava ima proračun u vrijednosti od 3.669 tisuća forinti kome će se pridodati i državna potpora (kada stigne) za dodatne aktivnosti. Umalo 50% proračuna, točnije 1.894 tisuća forinti namijenjeno je putnim troškovima i zadacima njezinih zastupnika, a za potpore putem raspisanoga natječaja predviđeno je ukupno 1.250 tisuća forinti. Buduća svota dodatne potpore po sadašnjem stanju predviđena je za pričuvu. Nakon prihvaćanja proračuna za 2010. godinu, s pet glasova za i s dva glasa protiv, nazočne je predsjednik HDS-a Mišo Hepp

upoznao s aktualnim političkim trenutkom Hrvata u Mađarskoj, a potom se s gostima razgovaralo o mogućem uspostavljanju suradnje. Govorilo se o tekućoj suradnji Baranjske i Osječko-baranjske županije s naglaskom kako bi u tu suradnju većinski narodi trebali optimalno uključiti i pripadnike manjina, Mađare i Hrvate. János Andocsi upoznao je nazočne s ustrojstvom političkog organiziranja nacionalnih manjina u Hrvatskoj i položajem Mađara u Hrvatskoj, kojih po posljednjem popisu stanovništva ima 16.596. Zaključeno je kako se asimilacija ni kod njih ne može zaustaviti tek usporiti, te je upoznao nazočne i sa strujama unutar mađarske zajednice u Hrvatskoj, te sa željom stvaranja Manjinskoga koordinacijskog foruma.

bpb

János Andocsi
i Csaba Cickai

SIGET – Razvojna agencija Virovitičko-podravške županije «Vidra» u kratkom se vremenu oblikovala kao vrlo uspješna projektna i razvojna ustanova, i u samostalnom istupanju prema pretprijetnim fondovima Europske Unije te kao posrednik između tih fondova, udruga i ustanova koje teže sredstvima za svoje različite projekte. IPA CBC HR-HU prvi je natječaj iz pretprijetnog fonda IPA koji se odnosio na područje Virovitičko-podravške županije i zato je bilo važno sudjelovanje projekata u različitim sastavnicama toga programa. Od ukupno 67 projekata pristiglih na natječaj, u 17 su glavni nositelji s hrvatske strane, i to iz Varaždinske, Međimurske, Koprivničko-križevačke, Virovitičko-podravške i Osječko-baranjske županije. Najviše projekata, njih sedam, prijavljeno je s područja Virovitičko-podravške županije. Odobreno je ukupno 40 projekata po deset različitih mjera natječaja. Mađarska je strana bila uspješnija jer su glavni nositelji projekata bili upravo iz Mađarske. Zanimljiv je projekt «Dravsko umrežavanje poduzetnika za jačanje konkurentnosti dviju županija susjednih država uz održive resurse i znanje (D.E.N.S.)», čiji je nositelj Virovitičko-podravška županija, a «Vidra» i Centar za poduzetništvo Šomodske županije su partneri. Cilj je projekta umrežavanje i povezivanje poduzetnika Virovitičko-podravške i Šomodske županije kroza zajedničke poduke za jačanje konkurentnosti i stvaranje preduvjeta za zahtjevno tržište. «Zajedničkom suradnjom osnovnih škola iz Slatine i Sigeta do boljeg znanja» naziv je odobrenog projekta čiji je nositelj Osnovna škola Eugena Kumičića iz Slatine, a partneri su Višeciljno društvo škola iz Sigeta, Virovitičko-podravška županija i Osnovna glazbena škola iz Slatine. Ukupna je vrijednost projekta 168.966 eura, a nepovratna sredstva EU odobrena su u iznosu od 139.466 eura. Ukupna vrijednost ostvarene nepovratne potpore EU kroz ostvarenje ovih projekata iznosi približno dva milijuna kuna, a udjel obveznog sufinanciranja Virovitičko-podravške županije 360.000 kuna. Osobito je zanimljiv projekt društva Szinergia, kojemu su partneri Razvojna agencija «Vidra» i grad Slatina, a odnosi se na poduku za LEADER program EU s provedbom i primjenom na šire područje gradova Slatine i Sigeta.

PEČUH – Pečuški Hrvatski klub Augusta Šenoae organizira otvaranje skupne izložbe Radova članova HDLU-a Zadra. Izložba će biti otvorena 11. ožujka 2010. u 16 sati u galeriji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae (Ul. T. Eszea 3) u Pečuhu.

OBAVIJEST

Obavještavamo vas da Hrvatski klub Augusta Šenoje i Udruga hrvatskih vinogradara u Mađarskoj ove godine organiziraju

XXVII. NATJECANJE HRVATSKIH VINOGRADARA I VINARA U MAĐARSKOJ.

Natjecanje će se odvijati na ovaj način: Molimo priloženu prijavnici poslati na navedenu adresu do 20. ožujka 2010. Kasno pristigle, odnosno prijave na licu mjesta ne možemo uvažiti.

Od svake prijavljene sorte vina trebale dostaviti tri boce od 0,7 litara u Klub Augusta Šenoje 24. ožujka 2010. od 8.00 do 14.00 sati.

Za prijavu svake sorte plaća se 1.500 Ft, što molimo uplatiti pri dostavljanju uzoraka. Ako ste prijavili više sorta, osim prve sorte plaćate 1.000 Ft. po uzorku (članovi Udruge plaćaju 1.000, odnosno 500 Ft).

Proglašenje rezultata bit će 9. travnja 2010. (petak) u Hrvatskome klubu Augusta Šenoje (Pečuh, Ul. T. Eszea 3) u 17.00 sati.

Nakon proglašenja rezultata slijedi večera, za koju članovi plaćaju 800, a oni koji nisu članovi Udruge 1.000 Ft, što se plaća tijekom dostavljanja uzoraka. Na prijavnici naznačite želite li dovesti sa sobom goste na koje se odnose iste cijene. Članovi Udruge zaostalu članarinu mogu uplatiti prilikom dostave uzoraka. Molimo pomno pratite termine!

DEBRECIN – Campus Kft., Megyegazda Kft. i Zajednica za turizam Kft. grada Debrecina, u središnjici „Kölcsey” priređuju Regionalni sajam turizma i rekreacije 2010, koji započinje 26. i traje do 28. ožujka. Za vrijeme sajma posjetitelje očekuju razne promotivne akcije i popusti. Počasni su gosti narečenog sajma regija jezera Tisza i Slovačka. Cilj je prikazati ponudu ove regije kroza široku turističku paletu. Naime organizatori smatraju kako je turistička ponuda Hajdu-biharske županije dinamična i živa te kako s dinamikom njezina razvoja treba podrobnije upoznati i struku i zainteresirane korisnike. Znatiželjnici mogu posjetiti štand i informirati se o ponudama Turističke zajednice grada Biograda na moru.

Kontinuitet modernizma – fragmenti hrvatske arhitekture od modernizma do 2010. godine.

Posredstvom Generalnog konzulata Republike Hrvatske, u Pečuhu je 4. ožujka u Domu Muzeumu otvorena izložba pod nazivom *Kontinuitet modernizma – fragmenti hrvatske arhitekture od modernizma do 2010. godine*. Organizator je izložbe Tehnički fakultet na čelu s dekanom Bálintom Bachmannom. Ista se izložba nakon tjedan dana iz Doma Muzeuma prenosi i aulu Tehničkog fakulteta i bit će dostupna javnosti do 19. ožujka. Postavljena je u sklopu znanstvenih dana „Kada cvjetaju bademi” – „Mandulavirágzásai” koji su održani od 3. do 6. ožujka u Pečuhu. U okviru spomenutoga programa Andrija Rusan, proslavljeni hrvatski arhitekt u prostoru Celle Septichore imao je izlaganje „Graditeljska baština u časopisu Oris”. Izložbu je otvorila generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov, a pozdravne riječi nazočnima uputio je i Róbert Gábrriel, rektor Sveučilišta u Pečuhu.

Spomenuta je izložba nosila svoj temeljni naslov svih ovih godina, samo se mijenjala godina do koje su izlošci pokrivali modernu arhitekturu (najprije je to bila 2007, onda 2008, a sada je to 2010. godina). Izložba je premijerno prikazana u Galeriji Ringturm u Beču (2007), a potom u Skoplju, Bukureštu, Novom Sadu i Amsterdamu, a sada je imamo prilike vidjeti i u Pečuhu, europskoj prijestolnici kulture 2010. Autori izložbe jesu: Vera Grimmer, Tadej Glažar, Maroje Mrduljaš, Andrija Rusan i Adolph Stiller. Projekt je ostvaren i u Pečuhu uz pomoć Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Mađarskoj i Sveučilišta u Pečuhu.

Spomenuta izložba predstavlja hrvatsku arhitekturu u tri razvojne faze: tridesetih godina 20. stoljeća, od 1950. do 1960. i od 1990. do danas. Time se pokriva arhitekton-

ska produkcija u Hrvatskoj od početka modernizma sredinom dvadesetih godina prošlog stoljeća pa sve do danas, donoseći pregledne tekstove podijeljene po razdobljima. O modernizmu do 2. svjetskog rata piše Vera Grimmer, a o pedesetim i šezdesetim godinama Tadej Glažar. Situaciju nakon 1970. opisuje Maroje Mrduljaš. Najnovije izdanje sada je prošireno prikazom širega kulturnog i društvenog konteksta unutar kojeg se hrvatska moderna arhitektura razvijala, o čemu piše Ješa Denegri.

Andrija Rusan, hrvatski arhitekt svjetskoga glasa, u sklopu pečuške konferencije održao je predavanje koje je pobudilo veliko zanimanje slušateljstva. Naime hrvatska arhitektura u posljednjem desetljeću doživljava svoj golem napredak i razvoj, a potvrđuju to mnogobrojna međunarodna izdanja. Andrija Rusan 1998. godine utemeljio je dvojezični, hrvatsko-engleski časopis za arhitekturu Oris. Za Andriju Rusana kažu kako je on čovjek koji Zagreb i Hrvatsku jedanput godišnje upisuje na arhitektonsku kartu svijeta. Naime on je i osnivač i pokretač znanstvenog društva »Dani Orisa« koje pohode svjetski majstori arhitekture. U svom predavanju osvrnuo se na najznačajnija dostignuća hrvatske arhitekture 20. stoljeća te skrenuo pozornost na najznačajnija arhitektonska zdanja u Hrvatskoj danas i na najveća imena. U sklopu spomenute konferencije velika je pozornost posvećena upravo hrvatskoj arhitekturi koja je do danas slabo poznata u Mađarskoj, ali onaj tko poznaje hrvatsku arhitekturu, i njega iznenađuje njezin razvoj posljednjih godina. Uz njega predavanje o hrvatskoj arhitekturi 8. ožujka na Tehničkom fakultetu u Pečuhu održao je i Davor Katušić.

Branka Pavić Blažetin

Godišnja skupština šokačke udruge i pokladna zabava

Ako troše na programe, nema za održavanje

Već po običaju na pokladni ponedjeljak, 15. veljače, u Santovu je priređena godišnja skupština i pokladna zabava Državnog udruženja šokačkih Hrvata, kulturne udruge koja je registrirana još 1984. godine. Na skupštini su prihvaćena izvješća o prošlogodišnjem radu i financijama, te odobreni planovi za tekuću godinu, nakon čega je uslijedila zajednička večera, a za dobro raspoloženje, kao što je to već postalo tradicijom, pobrinuli su se gostujući tamburaši iz vojvođanskog Berega.

Nakon desetak godina kulturnog rada, uspješnog djelovanja izvorne šokačke plesne skupine i pjevačkoga zbora, udruzi je danas ostala samo ova godišnja priredba kada se okuplja članstvo i pozvani gosti. Osim toga u klupskim prostorijama, u okviru zavičajne zbirke i stalne izložbe, može se pogledati stara šokačka soba, narodna nošnja i dio predmetne kulturne baštine šokačkih Hrvata.

– Danas je već devedeset devet posto miješanih brakova. Nekad se govorilo da je Santovo šokačko selo, ali danas nas već nema. Ne damo ovo što imamo, za što smo mnogo radili u društvenom radu. To blago cijenimo, moramo čuvati jer samo tako možemo opstati. Isto tako moramo se prilagoditi uvjetima u kojima živimo – reče uz ostalo predsjednik udruge Stipan Pančić otvarajući godišnju skupštinu šokačke udruge, na kojoj se okupilo pedesetak članova, pozvanih gostiju i simpatizera.

Nakon što je pozdravio okupljene, među njima posebno goste iz Sombora, odnosno Matu Matarića, člana Izvršnog vijeća Općine Sombor, načelnika Santova Józsefa Feigla i predsjednika Hrvatske manjinske samouprave Stipana Balatinca, on je uz ostalo podsjetio kako je lani na izbornoj Skupštini održanoj 26. rujna izabrano novo vodstvo. Iako on sam već nije htio dalje raditi, budući da se nitko nije primio, ostao je na dužnosti predsjednika. Nakon izmjene Statuta, na prijedlog županijskog odvjetnika, izmijenjen je Statut udruge, uvedena je simbolična članarina od 50 Ft, ali je i dalje u nazivu ostalo *Državno udruženje* šokačkih Hrvata. Promjene su nastale i u članstvu, pa je udruga da bi olakšala organizacijski rad, od 103 člana zadržala 33 redovita člana, ostali su počasnici.

Kako uz ostalo reče, županijski je odvjetnik upozorio na nedostatak godišnjega proračuna, ali se sam pita kako napraviti proračun bez sredstava. Automatizma u podupiranju udruga nema, a natječaje smatra vrlo nesigurnim izvorom. Među najvažnijim spomenulo je zavičajnu zbirku, pri čemu je naglasio da ima još mnogo predmeta, ali im nedostaje izložbeni prostor. Ako se sada sve to ne spasi, onda će nestati. Ohrabruje činjenicu da je novo vodstvo znatno aktivnije.

Nakon njegovih uvodnih riječi o radu, planovima i problemima, Marika Čilić, čla-

nica vodstva zadužena za gospodarstvene poslove, podnijela je financijsko izvješće za 2009. godinu. Prema tome Udruga je lani gospodarila sa 171 tisućom forinti. Među prihodima, ostatak iz 2008. godine bio je 114 tisuća. Uz to su dobili 35 tisuća forinti od mjesne Hrvatske manjinske samouprave i 20 tisuća od Seoske samouprave, a 2,7 tisuće bila je kamata. Rashodi su ostvareni sa 72 tisuće, a najveći dio čine troškovi grijanja, bankovnog računa, godišnjih skupština i održavanja zgrade odnosno klupskih prostorija. To znači da 2010. godinu planiraju s ostatkom novca iz 2009. godine, dakle sa 99 780 forinti, nadajući se potpori mjesne hrvatske i seoske samouprave, te društvenog rada članstva. Sredstva troše samo za održavanje, a ostatak je ostavljen, kako je naglašeno, da bi za sušne godine imali zalihe.

Predsjednik Stipan Pančić, uz to je još dodao kako svi rade u društvenom radu, bez ikakve administracije. Malo programa imaju zbog toga što ako troše na programe, ne mogu održavati zgradu, zavičajnu zbirku i klupske prostorije. Izvješća o prošlogodišnjem radu i financijama te planovima za 2010. godinu, bez rasprave, jednoglasno su prihvaćena.

Član Izvršnog vijeća Općine Sombor Mato Matarić zahvalio je na pozivu naglašujući da se on osobno i njegova stranka zalažu za izgradnju međunarodne ceste C 10 koja bi pridonijela boljem povezivanju gradova Baje i Sombora, ali i razvoju sela s objiju strana granice. Pozdravio je ukidanje viza za državljane Srbije, uvjeren da će to pospješiti suradnju hrvatskih udruga i pojedinaca. Ujedno je u ime Kulturne udruge Vladimir Nazor iz Sombora pozvao izaslanstvo šokačke Udruge u Sombor na Dužionicu 3. kolovoza, koja će se ove godine održati 75. put za redom.

Tekst i slika: S. B.

BUDIMPEŠTA – Na poziv Hrvatske manjinske samouprave XII. okruga, 20. ožujka (subota), s početkom u 18 sati, u Jókaijevu klubu (Hollósi út 5) nastupa Igrokazačko društvo Petrovoga Sela. Nakon premijere u Hercegovcu, i budimpeštanska će publika moći uživati u veseloj predstavi „Plavi miš” autora Carla Lauffa i Curta Caatza (izvorni naslov Veliki pozoj). Tekst na gradišćanskohrvatski jezik presadio je dr. Štefan Geošić, a režiju potpisuje Ana Škrapić Timar.

KOLJNOF, ŠOPRON – Unutar programov Europske Unije, u projektu Bjelovarskoga centra za razvoj civilnoga društva i partnerskih organizacij, Šopronskoga hrvatskoga društva i Razvojne agencije Sjever, pod naslovom Europa za građane, priređuje se trodnevna razmjena iskustav kulturnih društav, manjinskih zajednic ter ujedno i socijalni dijalog prema regionalnom razvoju i integracija manjinskih zajednic. U petak, 19. marcijua, tridesetočlanu delegaciju iz Hrvatske najprlje primaju predstavnici Jursko-mošonsko-šopronske županije i peljači grada Šoprona, potom je konferencija za medije, ka se nastavlja otpodne s djelaonicom „Mediji i manjine”. Gosti će toga dana, naravno, sudjelovati i na samboteljskoj svetačnosti Croatice prilikom 10. jubileja, pod peljanjem dr. Franja Pajrića, predsjednika šopronske Hrvatske manjinske samouprave i ujedno peljača Društva Hrvati. Drugi dan organizatori i predstavnici partnerskih organizacij će diskutirati o različiti manjinski tema, a otpodne će se posjetiti manjinske ustanove u okolici. Nedilju otpodne u civilnoj djelaonici će se moći diozimatelji upoznati s modernimi marketinškimi metodami u promociji i zagovaranju interesa nacionalnih manjin. Trodnevnom stručnom susretu u Koljnofu ter Šopronu će zbogomdati sudioniki da bi se ponovo našli 7. majuja, u petak, na sličnom spravišću u Bjelovaru.

MLINARCI – Hrvatska manjinska samouprava mjesta želi okupljati hrvatsku mladež pomurske regije, pa je odlučila organizirati regionalni kviz o poznavanju regije, javnog života, hrvatskoga jezika. Kristina Geröly, predsjednica Samouprave, smatra da je najugroženiji naraštaj sadašnjice upravo mladež koja često gubi vezu sa svojim zavičajem kada započinje svoje daljnje školovanje. Cilj programa, koji će se održati 13. ožujka, jest da se mladež hrvatskih naselja i međusobno upozna i da dobije volju za daljnju suradnju.

Pod maskom

U organizaciji Grada Pečuha, Kulturne udruge i Hrvatskoga kluba „August Šenoa”, u Pečuhu je 15. veljače u prostorijama Kluba predstavljena knjiga *Pod maskom* ugledne etnografkinje Tünde Minorics. Riječ je o bogato ilustriranom trojezičnom (mađarsko-englesko-hrvatskom) izdanju koje je podjednako rezultat preciznoga znanstvenog istraživanja i terenskog rada s fotoaparatom u ruci. Mohačanka Tünde Minorics u svoju je knjigu uložila osam godina predanog i znanstveno utemeljenog rada, a rezultat je vrijedna i izuzetno atraktivnim fotografijama opremljena knjiga koja svjedoči o bogatoj riznici predmetne i duhovne baštine jedne etničke skupine Hrvata koji žive u Mađarskoj – Šokaca, a koje je etnički raznoliko stanovništvo Mohača prihvatilo kao svoju. Drevni običaj mohačkih Hrvata Šokaca opstao je stoljećima kroza sve povijesne mijene i zabrane, te postao zaštitnim znakom grada Mohača. Knjiga T. Minorics nudi uvid u tradiciju opisujući snagu pokladnoga narodnog običaja koji je stoljećima održavao i oblikovao zajednicu.

Knjiga se bavi ponajprije odnosom pojedinca i zajednice koja se pokazuje preko ritualne uloge buša, uz htijenje da se razumije i prikaže tajni i ritualni svijet ophoda bušara, “da nam se približi svijet koji se gleda iza maske, i u koji se ulazi i izlazi sa slobodom anonimnosti”, te da se razotkrije „društvena i kulturna scena koja se razlikuje od svakidašnjice”.

Maska i odjeća koju nose bušari ima arhaična značenja, simboliziraju strah od onoga što je čovjeka stoljećima zaokupljalo i najviše

plašilo, prije svega strah od smrti, a utjelovljuje i kolektivni strah od zime. Bušarske skupine svoje djelovanje vezuju uz vrijeme simboličnog prijelaza iz zime u proljeće, pa se posljednjih šest dana poklada događaji iz šokačkih dijelova (četvrti) premještaju na više usporednih pozornica grada.

Sva događanja vezana uz *mohački pohod bušara* ove godine imaju posebno značenje i prate se s velikom pozornosti jer je 30. rujna 2009. g. na svojoj sjednici u Abu Dabiu UNESCO ovaj drevni pokladni običaj stavio na Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva, čime je na svjetskoj razini poduprta važnost očuvanja kulture manjina i jačanje uloge tradicijskih kultura, te svakako je još jedan poticaj Mađarskoj da svoju mađarsku kulturu, ali i kulturu manjinskih zajednica, u skladu s njezinim vrijednostima, i unutar i izvan svojih granica, na odgovarajući način priznaje, potpomaže i čuva.

UNESCO-ov je cilj skrenuti pozornost na lokalnoj (regionalnoj), nacionalnoj i međunarodnoj razini na značenje nematerijalne kulturne baštine. Budući da prema Konvenciji pojam nematerijalne baštine obuhvaća običaje, likovne radove, načine izražavanja, vještine, glazbala, predmete, rukotvorine i kulturne prostore koji su povezani i koje zajednice prihvaćaju kao dio svoje kulturne baštine UNESCO-ova odluka iz 2009. g. priznaje mohačke buše kao pokladni običaj koji se stalno mijenja, ali pritom zadržava svoj značaj uz uzajamno djelovanje stanovništva grada – ne samo bušara nego i plesača, svirača, izrađivača maski i brojnih obrtnika i

njihovih rukotvorina vezanih uz poklade. Izvorno vezan uz hrvatsko stanovništvo, uz mohačke Šokce, ali danas simbol Mohača, ne vezuje se samo uz lokalitet nego označava identitet gradske zajednice.

Promociji koja se odvijala na hrvatskom i mađarskom jeziku nazočili su i dr. Katalin Szili, bivša predsjednica mađarskog Parlamenta i Foruma nacionalnih i etničkih manjina u Mađarskoj, predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp, a u ime Generalnog konzulata Republike Hrvatske gđa Ljiljana Pancirov, generalna konzulica, i mr. sc. Katja Bakija, konzulica za kulturu, znanost i obrazovanje.

bpb

Mađarsko sjećanje na Rijeku

„Tengerre magyar! – Fiume magyar emlékezete” / „Mađarsko sjećanje na Rijeku”, izložba iz zbirke Csabe Skultétya, nakon Budimpešte prošle godine, otvorena je 19. veljače u debrecinskome Muzeju Déri, u organizaciji Uprave Muzeja Hajdu-biharske županije te uz pokroviteljstvo Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti. Izložba je dostupna javnosti zaključno s 31. ožujkom. Ista izložba ostvarena je 2009. godine u Nacionalnoj knjižnici Széchenyi. Otvorio ju je književni povjesničar Csaba Gy. Kiss, a o samoj izložbi govorio je pisac i publicist Csaba Skultéty. U ime domaćina nazočne je pozdravio Lajos Lakner. Nazočne je u ime spomenutog Veleposlanstva pozdravila ataše za kulturu Neda Milišić, te debrecinski dogradonačelnik János Halász i predsjednik Skupštine Hajdu-biharske županije Róbert Kocsis. Otvaranju su nazočili i ravnatelj Muzeja grada Rijeke Ervin Dubrović te voditelj budimpeštanskog predstavništva Hrvatske turističke zajednice Marin Skenderović. Kurator je ove zanimljive izložbe Andrea Benkő, a ustanove uz čiju je pomoć došlo i do njezina ostvarenja u Debrecinu jesu Nacionalna knjižnica Széchenyi te Muzej tehnike i prometa. Tema je izložbe grad Rijeka i luka iz doba Austro-Ugarske Monarhije. Knjige, novine, plakati, upotrebnih predmeta tadašnjega riječkoga građanstva, točnije Mađara u Rijeci, govore o svakodnevnici Rijeke s kraja 19. i početka 20. stoljeća iz mađarskog motrišta. Reklamni predmeti, oglasi, ulaznice, ugovori svjedoče razvijenu trgovinu. Svjedodžbe, razglednice, dopisnice nude nam pogled u intimu ljudi toga vremena. Riječ Fiume u svijesti mađarskoga građanina ima posebno značenje. Ona asocira na more, ali i na Mađarsku do mora, kako kažu Mađari na najljepši biser u kruni Svetoga Stjepana, na corpus separatum, na Fiume ili, kako mi Hrvati kažemo, Rijeku. Csaba Skultéty više desetljeća sakupljao je uspomene iz mađarske povijesti odigrane u Rijeci koja je s početka 20. stoljeća grad s pedesetak tisuća stanovnika u kojem žive Talijani, Hrvati i Mađari.

Trenutak za pjesmu

Enes Kišević

zagrljen s pjesmom

vrti se vrti u svome krugu
obrci svoju prošlost svijete
ja moram pronaći putanju drugu
pa makar skočio s planete

pa makar nigdje mira ne našao
pa makar lebdio oko svoje biti
pa makar sa suncem zauvijek zašao
samo da nisam u tvojoj orbiti

ako me ikada i pronađu ljudi
s nekih drugih planeta
neka me nađu s pjesmom zagrljena
u svijetu izvan svijeta

Kako misliš mene nema?!

Posredstvom Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti te u suradnji s Hrvatskom samoupravom VII. okruga, 1. ožujka u Slovačkom institutu u Budimpešti odigrana je kazališna predstava Teatra EXIT iz Zagreba: **Kako misliš mene nema?! Dan kasnije posredstvom Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu ista predstava odigrana je u pečuškome Hrvatskom kazalištu.**

Nije nikakva fraza da se od običnih oglasa u novinama može napraviti kazališna predstava. Osobito kada to rade znalci i kada se to napravi umjetnički umješno. Upravo je u Teatru Exit premijerno izvedena odlična predstava sastavljena od svakodnevnih banalnosti koje možemo pročitati u novinama ili čuti na mjestima kao što su kafić, tramvaj, autobus (...). Autorska ekipa stvorila je od običnih životnih događaja kakve možemo čuti na svakom koraku, smiješnu, komičnu, dramatičnu i tužnu predstavu koja govori o „nezatnoj” strani života – čitamo u katalogu predstave. U iscrpljujućoj, bar što se tiče pečuške izvedbe, kazališnoj igri autorice, režiserke i scenografkinje Ivice Boban, te u igri Filipa Jurčića i Amara Bukvića i gledatelj je trebao biti na visini zadatka kako bi uspio sačiniti bar u svome poimanju jedinstveni kazališni iskaz rascijepljen nizom situacija, likova i glumačkih preobrazbi, potpomognutih tekstualno izrazom i rječnikom na kojem, ako se nismo željeli udubiti u smisao izrečenoga, i ne treba mnogo razmišljati, tek se nasmijati. Izgleda kako je to i uspjelo hrvatskoj kazališnoj publici u Mađarskoj. Jer prikaz stvarnosti koja je u nama i oko nas, ne može nas ostaviti ravnodušnima.

O nastanku kazališnog komada kao i o njegovim umjetničkim scenskim vrednotama, na naša pitanja naizmjenično su odgovarali glavni akteri – prijatelji i u privatnom životu – iste godine rođeni (1981) te na Akademiji za kazalište, film i televiziju iste godine (2006), diplomirani Filip Jurčić i na Akademiji

dramske umjetnosti diplomirani Amar Bukvić.

Po njima predstava je nastala za vrijeme ispita na Akademiji, gdje su obojica studirali na Odsjeku za pokrete, predstavljajući 15-minutnu scenu, čiji je središnji dio – četiri stolca simbolično – predstavljao „auto”. Ispitu je nazočio i umjetnički ravnatelj teatra EXIT Matko Raguž, na čiji je prijedlog redateljica Ivica Boban od toga dramskog sklopa sačinila ovu predstavu. Tako je od dosta zanimljivih tema osmišljena smiješna i dosta tragična priča o malim ljudima s time

da njih dvoje odigraju više karaktera, maski i da ih sami sa sobom pokušaju predstaviti. Takvi mali ljudi sa životne margine žive u Budimpešti, Tirani, Beču, Zagrebu ili Splitu, stoga iako se prolazi pokraj njih, iako se ne vide, svugdje su nazočni. Oni imaju svoj pogled na svijet baš kako se i predstava zove „Kako misliš mene nema?”, ta i mi smo tu, postojimo, imamo poneke želje, ciljeve, zamisli.

Budimpeštansko je gostovanje 195., a pečuško 196. igra ove predstava koja je osvojila i niz nagrada.

Naime predstava je poruka cjelokupnom našem društvu u kojem živimo, da bi svi ljudi oko nas trebali otvoriti oči, da saznaju postojanje malih ljudi kojima je gore nego nama. Poruka je jasna i u samom naslovu gdje se vidi kako ih ima i tu su, kao dio ovoga svijeta. Premda smo ispočetka bili u dilemi kako ćemo jezično biti primljeni sa strane publike u Budimpešti i Pečuhu, na koncu konca smo se mogli uvjeriti da smo tijekom večeri zajedno zaigrali s publikom koja je funkcionirala kao bilo gdje drugdje, a po reakcijama i po učestalom pljeskanju i kikanju, bila zadovoljna. Nitko sretniji od nas kad smo nakon gotovo dva sata ipak dobili toliko zahvalnog priznanja što, dakako, označuje da smo ispunili očekivanja ljudi koji su došli i s pozornošću pratili izvedbu, i onda si naj sretniji kad se ovako završi kako je to i bilo – kažu Filip Jurčić i Amar Bukvić.

M. Dekić

Salantsko vino 2010

U organizaciji Mjesne samouprave sela Salante i tamošnje Hrvatske samouprave, u Restoranu „Marica“ 19. veljače upriličeno je svečano proglašenje rezultata prvog natjecanja salantskih vinogradara. U samom naselju Salanti ima mnogo vinogradara, ali u neposrednoj blizini nema baš vinograda. Salančani su svoje vinograde imali i imaju danas uglavnom prema Šiklošu na Tenkešu i u Đudu, odakle su i najbolja salantska vina. Ali imaju Salančani i vinograde oko Bišire (Bisse), ali to podneblje nema toliko sunčanih dana što se osjeća na kakvoći vina s toga kraja.

Talijanski rizling Jánosa Gungla (prvi na slici) proglašen je i vinom Salante 2010

Kako za Hrvatski glasnik kaže salantski načelnik Zoltán Dunai, okupljati zajednicu oko kulta vinove loze i vina, zadatak je i mjesne i manjinske samouprave. Pokazalo je to i ovo prvo natjecanje vinogradara organizirano u Salanti na kojem se ocjenjivalo domalo pedesetak uzoraka što crnih što uglavnom bijelih vina tamošnjih gazda. Biral se pak i salantsko vino 2010. godine, koje će na svim važnijim priredbama i u svečanim prigodama biti jedna od zaštitnih znakova sela. Predsjednik ocjenjivačkog suda István Havrán među vinogradarima okupljenim u „Marici“, te predsjednik salantske Hrvatske samouprave pozdravili su među sobom i generalnu konzulicu Ljiljanu Pancirov, treću konzulicu Katju Bakiju te predsjednika HDS-a Mišu Heppa. On je nazočne pozvao na učlanjenje u Udrugu hrvatskih vinogradara u Mađarskoj i ukazao na ljepotu obrade vinograda i pro-

izvodnje kapljice života te na važnost sudjelovanja natjecanjima na kojima vrsni stručnjaci svojim savjetima pridonose kvaliteti uzgoja vinove loze, obradi njezinih plodova i njezi vina.

Enolog István Havrán naglasio je kako je prošla vinska godina, to jest 2009., bila, od vremena kada se mjeri temperatura, dakle od 1867. godine, najtoplija godina u cijeloj Europi, što se, naravno, odrazilo i na kakvoći grožđa. U svom obraćanju okupljenim natjecateljima naglasio je kako je u proizvodnji vina jedan od glavnih elemenata stanje i njega posuda te briga o bačvama. Ništa manje nije važna briga o moštu i pravilna uporaba sumpora, dobro gnojiva zemlja; sa stajskim gnojivom barem svaku treću godinu, a s umjetnim ako i ne svake, a ono svake druge. Potom je poimence po brojevima uzoraka okarakterizirao svaki uzorak i ukazao na njegove značajke.

U kategoriji bijelih vina po bodovima ocjenjivačkog suda, u kojem su sjedili i Mijo Mijatović te Mišo Šarošac, dodijeljena su tri zlata, tri srebra, deset bronci i osam diploma, a u kategoriji crnih vina dva srebra, tri bronce i četiri diplome.

Najveći broj bodova dobio je talijanski rizling Jánosa Gungla. On se uzgojem vinove loze i proizvodnjom vina bavi iz hobija, a

Predsjednik ocjenjivačkog suda István Havrán i predsjednik salantske Hrvatske samouprave Mijo Štandovar

vinograd ima u Đudu. Njegov talijanski rizling proglašen je i vinom Salante 2010. Najboljim crnim vinom proglašeno je vino Ferenc Katone. Dobre rezultate osvojili su i Hrvati Bošnjaci iz Salante, tako i Ivo Bošnjak, koji je za svoje bijelo vino dobio zlato. Lijepo je bilo gledati za stolom njega i njegove prijatelje, a među njima i njegova sina Mirka, mladića od dvadesetak godina koji se zajedno sa svojim ocem posvećuje njezi vina i uzgoju vinove loze.

Kako bi raspoloženje okupljenih bilo pravo, pobrinuli su se Orkestar i Mješoviti pjevački zbor KUD-a «Marica» iz Salante te domaćini koji su skuhali ukusnu riblju juhu slađenu vinskim kapljicama.

Branka Pavić Blažetin

Načelnik sela Salante Zoltán Dunai sa „zlatnim“ vinogradarom Ivom Bošnjakom

Hrvatski bal u Barči

Tradicionalni barčanski Hrvatski bal i ove je godine okupio tristotinjak zainteresiranih u velikoj športskoj dvorani tamošnje Srednje škole „Dráva Völgye“. Jedanaesti Hrvatski bal grada Barče, u organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, okupio je Hrvate i njihove prijatelje iz mjesta, ali i goste iz brojnih naselja u Šomodju i Baranji, pa su tako došli i iz Sajke, Pečuha, Mohača, iz cijele Podravine, iz Potonje, Novoga Sela, Lukovišća, Rasinje, Virovitice, Dombola, Daranja, Pitomače, Izvara, Martinaca, Sigeta, Osijeka i ni sama ne znam odakle sve ne. A kako i ne bi došli kada su se domaćini, slijedeći tradiciju prethodnih godina, pobrinuli za dobro raspoloženje svih gostiju.

Bal je prigodnim riječima otvorila predsjednica Hrvatske samouprave grada Barče Jelica Čende, a u pomoći joj je bila i voditeljica KUD-a „Podravina“ Anica Popović Biczak. Među gostima domaćini su pozdravili konzulicu za kulturu Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Katju Bakiju, načelnika grada Barče i parlamentarnog zastupnika Ferenc Feigla, parlamentarne zastupnike Istvána Gyenesia, Ottó Karvalicsa, glavnu i odgovornu urednicu Hrvatskoga glasnika Branku Pavić Blažetin, voditelja Ureda HDS-a Jozu Solgu i sve druge drage goste.

Nakon prigodnih pozdravnih riječi slijedio je program domaćina, KUD-a „Podravina“ iz Barče. KUD okuplja velik broj pjevača, plesača, a s njima iz tjedna u tjedan vježba Vesna Velin uz pratnju Zoltána Vízvária i Orkestra „Vizin“. Oni su i ove večeri bili u pomoći. Društvo broji tridesetak aktivnih članova koji su jezgra i pokretačka snaga hrvatskih događanja u Barči. Te večeri prikazali su dio iz koreografije izveden u sklopu programa državnog Dana Hrvata održanog lani u Barči. Kako veli voditeljica Društva Anica Popović Biczak, spremaju se za nastupe u Martincima, Lukovišću i Starinu, a uvježbavaju i jednu novu koreografiju s kojom su se prijavili na kvalifikacijsko natjecanje folklorišta što će biti održano 8. svibnja u Kovinu (Ráckeve).

Bal je odlikovala bogata tombola. Za prvu nagradu pobrinula se Hrvatska državna samouprava, tjedan dana s polupansionom na otoku Pagu, u Zavičaju, Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata iz Mađarske. Napomenimo kako je nagradu osvojio

gradonačelnik Barče Ferenc Feigl sa suprugom. Ni druga nagrada nije bila manje vrijedna, Hrvatska samouprava Šomođske županije poklonila je za tombolu vikend za četiri osobe u kupalištu Bük.

Iskoristili smo priliku i upitali predsjednicu Hrvatske samouprave grada Barče Jelicu Čende, kakvi su okviri poslovanja i planovi samouprave na početku kalendarske i gospodarske godine. „I ove nas je godine gradska samouprava, kao i protekle dvije, pomogla potporom od pola milijuna forinti, što uz garantiranu državnu potporu koja je ista za sve mjesne manjinske samouprave u Mađarskoj, iznosi 566 730 Ft, i uz potporu za dodatnu djelatnost (čiju ćemo visinu znati u travnju) čini temelj našega financijskog poslovanja i planiranja. Sve ostalo je u naznakama. Vidjet ćemo kako ćemo proći na brojnim natjecanjima na koje smo prijavili neke od svojih projekata tražeći dio sredstava za njihovu provedbu. Pripremamo se i za manjinske izbore, pa se nadamo kako ćemo povećati broj registriranih hrvatskih birača. Na zadnjim izborima bilo nas je 132. Imamo jedan lijep san koji želimo ostvariti: pokrenuti nedjeljnu školu hrvatskoga jezika u Barči. Naime malo je Hrvata ovdje da bismo mogli pokrenuti nastavu hrvatskoga jezika u nekoj od barčanskih škola, ali nedjeljna škola je ostvariva“ – kaže za Hrvatski glasnik Jelica Čende. I dok razgovaramo o planovima, čuje se svirka i veselje. Pravo balsko. A kako i ne bi kada se za dobro raspoloženje gostiju i ove godine brinu dva orkestra: „Podravka“ iz Martinaca i „Vizin“ iz Pečuha.

Branka Pavić Blažetin

Petroviska premijera u Hercegovcu

Šalna komedija Artusovih vitezov

Igrokazačkom društvu iz Petrovoga Sela nije bilo neobično 27. februara, u subotu, premijerno nastupati u Hercegovcu, jer to su učinili i prlje npr. sa Sziglietievim Ciganom (1996), a opvut s komedijom u tri čini, iz pera Carla Lauffa i Curta Kraatza. Naslov kusića u hrvatskom prijevodu Štefana Geošića „Veliki pozoj“ su si Petrovišćani, na čelu s režiserkom Anom Škrapić-Timar, odlučili ostaviti u originalu „Plavi miš“. To je zapravo noćni lokal kade svoje noći burno provede glavni junak, oženjeni Martin Vernić (Zoltan Kurcz) ter njegov prijatelj Franci Teklić (Imre Kapitar). Igra nastaje interesantnija kad se Vernićeva žena Brigita (Marica Milišić-Móricz) vraća domom iz dugljega boravka u stranskom, a i nje familija iz talijanskoga odmaranja. Domaća službena (Tereska Milišić-Szabó), vjerna špijunica Vernićeve punice Karoline (Ana Geošić-Neubauer), na svakom koraku prisluškuje ter s riči i oštro bičuje svojega gospodara zavolj lumpanja i lakovjernošti, štoveć o događaji stana spolom informira i svoju nalogodavku.

Šlamastika nastaje još veća zbog Društva Artusovih vitezov, u kom je član i Vernićev tast Leo Branić (Andraš Handler), štoveć on je jedan od peljačev, takozvani „veliki zmaj“, bar tako mišlu svi ostali u obitelji. Vernić po prošnji svoje žene, a i u zaufanju da će od tasta za to dobiti dvajset jezero korun na nadogradnju svoje firme, mora izvesti tu laž da je i on nutrastupio u Društvo, prez toga da bi znao čim se zapravo bavi ta organizacija, kakovi su nje zakoni i gdo sve more biti primljen med člane. Artusovi vitezi iz Pinčene doline tako jedan drugoga, naravno, i publiku uvjeravaju, kako su oni junaki kralja Artusa iz 5. stoljeća, njeva organizacija pak služi širenju humanosti. Imaju svoje simbole i znake ter „oštro i otajno“ moraju čuvati sve

društvene tajne. To doslovno sprohadjaju i pajtaši u lumpanju ter zabavi, i to „oštro i otajno“ rado hasnuju u pominku s onimi ki se zainteresiraju za djelovanje ovoga društva. Kad se veliki zmaj vraća iz Italije u pratnji brojne rodbine i pogibelne žene, od koga se i boji, ispadne da i on sam laže svojoj okolici o Artusovom članstvu. U komične situacije se tako upelja tast Leo i zet Martin, jer ov zadnji misli da najbolje pokrivoti svoju laž zna onda ako u čini kopira svojega tasta. Kad upade u stan Gujdo Našić (Laslo Škrapić), glumac i kurir zloglasnoga lokala Plavi miš, s novimi kartami za druge zabave, domaćin jedva izbjegava nezgodnu situaciju, ali ipak se uspije iskupiti pred ženom. Seljaka Alfreda Kovačića (Petra Temmela) za bedaka drži Artusov falsifikat Leo Branić i dodili mu razne zadaće s tim da polaže ispit za buduće kandidate Artusovoga viteza. Jadan delikvent od napornoga bižanja do dugoga mučanja sve hrabro rješava.

U medjuvrimenu dva prijatelji izmislju kako bi znali uloviti pri slabosti „velikoga zmaja“. Franci Teklić se obličje za ženu, kot izgubljena kći Lea Branića ku bi htio stari Casanova na početku postaviti za svoju ljubavnicu, a na kraju se predaje kot otac da se odsad brine za svoju kćer, ku jednako ljubezno primaju u familiju Branićeve kćeri Milica (Marica Škrapić-Vučjić) ter Anica (Zorica Moricz-Timar). Naravno, i one se zaljubljuju, prva u arhitekta Branka Franića (Petar Moricz), a druga se još u ženskoj prateži kušuje s gospodinom Tekličem, komu zavolj ljubavi jur na živce ide ta silna ženstvenost. Manju ulogu imaju još gospa Kovačić, u mladosti nestala Branićeva ljubav (Klara Harangozo), Kovačićeva sestra (Marica Franyi) i u dvi kratki uloga vidimo Jožefa Harangozoa i Imrija Szabóa. Izazov je pri

U ulogi Martina Vernića profesionalno nastupa Zoltan Kurcz, a njegova žena Brigita, Marija Milišić-Móricz, je simbol ženske nježnosti i naivnosti

ovoj produkciji da na već konci se vliče radnja, dokle ne dojde sve u pravi red jer, zna se, nigdor ne more ići protiv sudbine. Još jednoč je pravi doživljaj gledati s poeni posipanu odličnu glumu od rutinirane ekipe Zoltana Kurcza, Andraša Handlera, Tereske Milišić-Szabó, Marice Milišić-Móricz, Imrija Kapitara, Ane Geošić-Neubauer, Petra Temmela, Lacija Škrapića, Marice Franyi i Klare Harangozo, ali moramo istaknuti da i mladji glumci se dobro najdu u svojoj ulogi. Triba spomenuti i perfektno, s ukusom nariktane kulise ter raskošnu garderobu prvenstveno glumic.

Nažalost, domaći gledatelji morat će čekati na pohod Artusovih vitezov sve do vazmenoga pondiljka (pokidob je stara petroviska navada da se u postu na domaćoj pozornici ne igra), a našim kazalištarcem u budimpeštanskom XII. okrugu će se moći Hrvati veseliti 20. marcijuša, dojduću subotu, u Jókaijevom klubu.

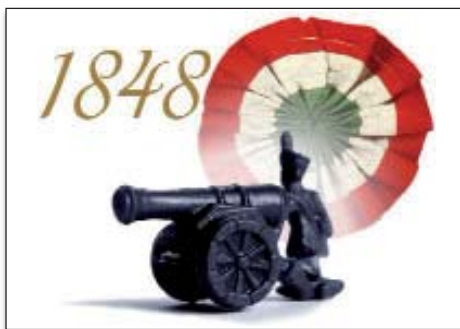
-Tiho-

Zaljubljeniki, još u ženskoj prateži, Franci Teklić (Imre Kapitar) ter Anica Branić (Zorica Móricz-Timar)

Mađarska revolucija 1848

U Palermu i Napulju u siječnju 1848. godine buknu je revolucija koja se u veljači proširila na Francusku, a uskoro je zahvatila svu Europu.

Masovni su prosvjedi kulminirali **tiskanjem** spomenute **Nacionalne pjesme i poznatih Dvanaest točaka**. U njima su izražene osnovne težnje mađarskoga naroda, a to su: sloboda tiska i ukidanje cenzure, uspostava odgovornoga ministarstva u Budimpešti, održavanje godišnjega sabora u Pešti, jednakost pred zakonom u građanskom i vjerskom pogledu, utemeljenje nacionalne obrane, zajedničko snošenje tereta, ukinuće urbarijalnih odnosa, zastupništvo na temelju jednakopravnosti, utemeljenje Narodne banke, prisega vojnika na ustav, mađarski vojnici da ne idu u inozemstvo, odnosno da strani vojnici napuste Mađarsku, oslobođanje političkih zatočenika, te unija s Erdeljom na osnovi jednakosti, slobode i bratstva.

Tijekom masovnih prosvjeda u Pešti, iz zatvora je oslobođen Mihály Táncsics. Pala-

tin Stjepan 17. ožujka 1848. imenovao je za prvoga parlamentu odgovornoga mađarskog ministra-predsjednika grofa Lajosa Batthyány. Dana **7. travnja 1848. imenovana je prva neovisna odgovorna mađarska vlada**, a 11. travnja su sankcionirani zakoni iz 1848. kojima su ukinuti feudalni društveno-gospodarski odnosi u Mađarskoj i glavni instituti staleškog uređenja. Umjesto njih uspostavljena je ustavna monarhija.

Borba za slobodu Mađarske započeta 15. ožujka 1848, ugušena je 13. kolovoza 1849. kada su mađarski vojnici na čelu s vojnim zapovjednikom generalom Arthurom Görgeyem kod Világosa položili oružje.

Izvor: *Ladislav Heka*

– *Hrvatsko-mađarski povijesni kalendar*

Izradila: Dijana Kovač
iz Ficehaza

BUDIMPEŠTA – Zavod za istraživanje i razvoj prosvjete pri Uredu za obrazovanje svake školske godine priređuje Državno natjecanje srednjoškolaca (OKTV). Poslije pismenog dijela pravo sudjelovanja na završnom natjecanju stekla su tri učenika. Narečeno će se natjecanje održati 22. ožujka (ponedjeljak), s početkom u 10 sati i 30 minuta, u Croaticinoj multifunkcionalnoj dvorani (Nagymező u. 68, I. kat). Članovi Ocjenjivačkog suda jesu: Stipan Karagić, predsjednik, Matilda Bölcs i Tomislav Krekić.

BUDIMPEŠTA, PEČUH – U mađarskim odgojno-obrazovnim ustanovama srednjoškolci su do 15. veljače trebali predati prijave na maturalne ispite. U budimpeštanskoj Hrvatskoj gimnaziji 35 učenika pristupa maturalnim ispitima, 17 učenika 12. razreda te na prijevremenu maturu 16 učenika iz 10. i 11. razreda. Prijavili su se na ove maturalne predmete: hrvatski jezik i književnost – 8 viši stupanj, 9 srednji stupanj; mađarski jezik i književnost – 1 viši stupanj, 15 srednji stupanj; matematika na mađarskom jeziku – 1 viši stupanj, 15 srednji stupanj; matematika na hrvatskom jeziku – 2 srednji stupanj; povijest na hrvatskom jeziku – 17 srednji stupanj; fizika – 1 srednji stupanj na mađarskom jeziku; zemljopis na hrvatskom jeziku – 7 srednji stupanj; likovna umjetnost na mađarskom jeziku – 2 srednji stupanj; tjelesni odgoj – 3 srednji stupanj; engleski jezik – 4 viši stupanj, 6 srednji stupanj; njemački jezik – 5 srednji stupanj. U pečuškoj Hrvatskoj gimnaziji 45 učenika pristupa maturalnim ispitima, 22 učenika 12. razreda te na prijevremenu maturu 23 učenika iz 10. i 11. razreda. Prijavili su se na ove maturalne predmete: hrvatski jezik i književnost – 21 viši stupanj, 1 srednji stupanj; hrvatski kao strani jezik – 6 srednji stupanj; mađarski jezik i književnost – 22 srednji stupanj; matematika na hrvatskom jeziku – 1 viši stupanj, 19 srednji stupanj; povijest na mađarskom jeziku – 2 srednji stupanj (nisu polaznici škole); povijest na hrvatskom jeziku – 3 viši stupanj, 21 srednji stupanj; fizika na hrvatskom jeziku – 1 viši stupanj, 1 srednji stupanj; zemljopis na hrvatskom jeziku: 1 srednji stupanj; biologija na mađarskom jeziku – 1 srednji stupanj, 1 viši stupanj; kemija na mađarskom jeziku – 2 srednji stupanj; narodopis – 12 srednji stupanj; engleski jezik – 2 viši stupanj; njemački jezik – 1 srednji stupanj.

Raspjevani Hrvati iz Komlóa

U Hrvatskome klubu Augusta Šenoe 17. veljače otvorena je izložba Radionice vezilja iz Komlóa, s naslovom Hrvatski motivi na današnjim rukotvorinama uza sudjelovanje Hrvatskoga zbora iz Komlóa što ga već nekoliko godina uvježbava i vodi Milica Klaić Taradija. Ovoga puta nastup zbora pratilo je i Orkestar Baranja iz Pečuha pod vodstvom Tomislava Taradije.

PEČUH – Ljeti, po planovima od 1. srpnja do 31. kolovoza, u Pečuhu će svojim mađarskim kolegama pomagati policajci iz Hrvatske. Kako je general Policijske uprave Baranjske županije József Dakos izjavio na konferenciji za tisak, pripomoć hrvatskih kolega potrebna je jer je porastao interes za programe Pečuh – europska prijestolnica kulture 2010. Oni će zajednički patrolirati, pomagati turistima u snalaženju, a tijekom rada postupati po propisima mađarskih zakona. Podrobnosti još treba izraditi, ali je riječ o sličnoj suradnji poput sa Zadrom na jadranskoj obali.

KAPOŠVAR – Dana 27. i 28. veljače održani su 16. put zaredom tradicionalni Turistički sajam i izložba kojima su sudjelovali i izlagači iz Hrvatske. Tako već tradicionalno iz turističke zajednice Koprivničko-križevačke i Istarske županije. Tradicionalno dobri odnosi između Koprivničko-križevačke i Šomođske županije te Grada Koprivnice i Grada Kapošvara potvrđuju se iz godine u godinu raznolikom i bogatom suradnjom na raznim područjima djelovanja. Sajmu su nazočili i generalna konzulica Ljiljana Pancirov, prva konzulica Jadranka Telišman i voditelj predstavništva HTZ-a u Budimpešti Marin Skenderović. Pedeset izlagača na 16. turističkom sajmu u Kapošvaru privuklo je mnoštvo posjetitelja koji su mogli uživati u izloženim štandovima i u nizu popratnih programa. Posebna pozornost posvećena je projektu Pečuh – europska prijestolnica kulture kao turističkom izazovu južnoga Zadunavlja u 2010. godini.

OSIJEK – U organizaciji Gradske galerije Osijek (Waldingerova galerija) i Hrvatskog društva likovnih umjetnika Osijek (Galerija Kazamat), 26. veljače u osječkoj Galeriji Kazamat otvorena je međunarodna skupna izložba MEETING POINT 2-nd edition – slikarstvo-skulptura-grafika. Izlažu umjetnici iz pet europskih gradova: Arad (Rumunjska); Pečuh (Mađarska); Plzeň (Češka); Pöchlarn (Austrija) i Osijek (Hrvatska). Izložba se može pogledati do 21. ožujka 2010. u Waldingerovoj galeriji (Fakultetska 7) i Galeriji Kazamat (Jagićeva 2, Tvrđa, Osijek).

BUDIMPEŠTA – Katedra za slavističku filologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta „Loránd Eötvös” u Budimpešti i Hrvatska samouprava II. okruga grada Budimpešte 24. ožujka 2010. organiziraju jednodnevni međunarodni znanstveni skup pod naslovom: Nomadi margine. Na skupu će se razmotriti pitanja vezana uz književnost, jezik, povijest i narodnu kulturu.

U Komlóu živi dvjestotinjak Hrvata, među njima i jedna Petričanka koja i pjeva u zboru i jedna je od rijetkih koja među članovima zbora govori i hrvatski jezik. Djeluje Hrvatska manjinska samouprava na čijem je čelu László Sarkadi. Samouprava svojim djelovanjem jača samosvijest Hrvata u gradu i kroz potporu Hrvatskome pjevačkom zboru utemeljenom još 2002. godine, potom putem raznoraznih priredaba, te njegovanjem prijateljskih veza s matičnom domovinom, u prvom redu s prijateljskim gradom Valpovom. Između Valpova i Komlóa postoje stalne veze, razmjena učenika osnovnih i srednjih škola, suradnja među vatrogascima, suradnja umirovljenika. Tako primjerice putem razmjene učenika djeca iz Komlóa borave u Hrvatskoj, bila su i na Jadranskom moru, a djeca iz Valpova upoznaju grad Komló i njegovu ušu regiju. U svemu spomenutom posrednik je Hrvatska samouprava grada Komlóa, donosi Komlói Újság. Utemeljeno je i Društvo prijateljstva Komló-Valpovo. Cilj je napora zastupnika Hrvatske samouprave njegovanje hrvatske kulture i jezika.

Izložba Radionice vezilja iz Komlóa u Hrvatskome klubu Augusta Šenoe kao i nastup Hrvatskoga pjevačkog zbora iz Komlóa rodila se u glavi predsjednika Hrvatske

samouprave grada Komlóa László Sarkadia. Naime u Komlóu već 32 godine na zavidnoj razini djeluje Radionica vezilja koju vodi Ágnes Kincses i koja je ove godine odlikovana visokim odličjem Ministarstva kulture u povodu Dana mađarske kulture. Među radovima vezilja ima i velik broj tekstila koje krasi hrvatski motivi. Ovi radovi visoke kvalitete i duboke narodne izvornosti prilagođeni su današnjem vremenu i svojom ljepotom plijene pozornost. Očito je to bilo i prigodom otvaranja izložbe Hrvatski motivi na današnjim rukotvorinama u Hrvatskome klubu Augusta Šenoe. Dugogodišnji rad, potraga za izvornim narodnim motivima, preciznost veza, ljepota motiva i njihove izrade, te ljepota tekstila koji služi kao podloga odlika su izloženih radova. Radionica vezilja u proteklih trideset godina pro-nijela je glas grada Komlóa diljem Mađarske i svijeta pobravši mnogobrojna priznanja i nagrade te visoke ocjene za svoj rad.

Branka Pavić Blažetin

Prošlogodišnja tuča učinila svoje

Serdahelska je mjesna samouprava 12. veljače u Fedakovoj kuriji priredila tradicionalnu izložbu vina na koju su se javili vinogradari iz mjesta. U odnosu na prošlu godinu manje je vinara sudjelovalo na natjecanju, naime tuča je mnogim uzgajivačima vinove loze smanjila količinu uroda. Predano je 25 uzoraka vina od kojih su tri osvojili zlatno, osam srebrno i devet brončano priznanje.

Blizu Serdahela nema brda gdje bi se mogla uzgajati vinova loza, stoga Serdahelci svoje vinograde imaju na bečehelskom, letinjskom i sumartonskom gorju. Posljednjih su godina utemeljene vinske udruge okupljajući vinogradare toga područja, zastupajući njihove interese, nudeći im stručnu pomoć tijekom cijele godine u vinogradarskim poslovima. Vinogradari ovih krajeva prije su uzgajali većinom nohu, sortu kojom se nije trebalo mnogo baviti, lako je trpjela kiše, ali se njezin okus nije svrstavao među izvrsna vina. Postupno su se udomačile i bolje sorte: graševina, rajnski rizling, rizvanac, sivi pino i chardone, poglavito bijela vina koja s gaziranom vodom, tj. sodom u ljetnim vrućinama vrlo osvježavaju.

Natjecanje vina otvorio je načelnik sela Stjepan Tišler pozdravljajući vinogradare i članove ocjenjivačkog suda, među njima Gézu Németha, Zoltána Simona i Lajoša Vlačića, koji su i njegove kolege, naime svi su i načelnici. Naglasio je da se natjecanje ustrojava poradi druženja vinogradara, popravljivanja kakvoće vina, razmjenjivanja iskustava i ne u posljednjem redu uživanja fine kapljice.

Rezultati ocjenjivanja, naravno, ovise i o vremenskim prilika sazrijevanja grozda. Nažalost, mnogim vinogradarima tuča je upropastila više od polovice plodova, pa su neki od njih trebali kupiti grožđe kako bi imali svoje vino. Prema žiriju, to ne utječe na kakvoću, nego ako tko radi povećavanja količine dodaje vodu i šećer. Predsjednik ocjenjivačkog suda g. Simon izvijestio je nazočne da je udruga vinogradara već više puta pregovarala u svezi sa zaštitom od tuče, međutim to su već međunarodna pitanja, naime da bi se Pomurje zaštitilo od tuče, oblake treba uništiti već u Sloveniji, stoga to je teže riješiti nego što se mislilo. Ostaje mogućnost zaštite mrežom, ali to iziskuje mnogo materijalnih sredstava.

Nakon provedenog ocjenjivanja tri uzorka dobila su zlatno, osam srebrno, devet broncu, a pet priznanje za sudjelovanje. Zlatno priznanje preuzeli su Franjo Androci, Štef Varga i Atila Pinterić, a priznanje «Najbolje serdahelsko vino 2010» pripalo je Franji Androciju.

Franjo Androci se radovao priznanju iako je već prijašnjih godina dobio zlatno, ali mu je to priznanje draže. Pri uzgajanju mu pomaže cijela obitelj, a najviše je ponosan na svog sina koji uvijek pomaže u pravljenu vina:

– Već 30 let delam gorice. Od stari jape sam dobil gorice, onda smo išče meli nohu, no kak sam se već znal o vinu, o novim sortama, onda sam i ja sadil nove, sivi pino i zenita. Imam gorice vu Bečehelu, 370 trsi. Največ ja delam, al mi pomore i sin. Z konjom oramo, posred kosom kosimo, med redom su tri metre, tak dobije sonce pak bole zrije, a bole i dobije zraka pak neje betežen. Rada to delam, lepo mi je vu goricaj, i rad pijem dobro vino.

Beta

Pravopis gradišćanskohrvatskoga jezika

Kako donosi portal volksgruppen, pod peljanjem glavnoga urednika Ive Sučića kot autori su u izradi Pravopisa gradišćanskohrvatskoga književnog jezika sudjelovali Nikola Benčić, Agnija Čenar-Schuster, Ivan Rotter i pokojni Joško Vlašić. Knjiga u izdanju Hrvatskoga kulturnoga i dokumentarnoga centra je prvi pokušaj prikazati sažeto u knjigi glavna pravila za pisanje gradišćanskohrvatskoga jezika. Knjiga je nastala na inicijativu nadzornice za hrvatsko školstvo Edite Mühlgaszner i u suradnji sa Znanstvenim institutom Gradišćanskih Hrvatov. Ona ima opseg od 200 stran.

KUKINJ – Hrvatska samouprava sela Kukinja i ove korizme priređuje korizmenu svetu misu i koncert pod naslovom Evo pod križ smo došli. Svečanost će se održati u kukinjskoj crkvi Svete Ane u subotu, 20. ožujka 2010. g., s početkom u 15.30 sati. Misu će predvoditi vlč. Ladislav Ronta iz Harkanja. Misi i koncertu sudjeluju: Crkveni pjevački zbor iz Mohača, Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja i, naravno, domaćini, Mješoviti pjevački zbor Ladislava Matuška iz Kukinja.

BAŠKA, SAMBOTEL – Kotrigri Nogometnoga kluba „Vihor“ iz Baške jur dobro poznaju Gradišće, posebno Petrovo Selo pokidob su jur dva puta gostovali kod naših seniorskih nogometašev. Od 12. do 14. marčija u organizaciji petrovskog Viktora Kohuta i bašćanskoga Boruta Mohara, hrvatski nogometaši će tri dane dugo boraviti u Sambotelu, kot gosti Društva „Prijatelji vina“, čiji je predsjednik Gábor Varga. Petak počinje slobodnim druženjem i večerom u gradskom restoranu Gol, a u subotu će biti gosti otpeljeni u Velem ter Kisega. Uz vinokušanje je na programu i pogledanje hrvatskih znamenitosti u slavnom gradiću senjskoga kapetana Nikole Jurišića. Otpodne u športskom centru na Ulici Sugár će se odvijati prijateljska utakmica, a uvečer će veselo društvo čekati gostiona Alpesi u Kerestešu sa šičkimi i nardanskimi svirači. Svetu mašu će hrvatski gosti imati u Nardi i s tim će se završiti službeni posjet Bašćanov. Spomenuto društvo iz Sambotela prošle jeseni je pohodilo turističko atraktivno mjesto na otoku Krku, kade su Petrovišćani gustokrat ljetovali i s familijami i različitim društvima.

KOPRIVNICA, ČAKOVEC, JEGERSEK – „Zajedničke snage u otkrivanju, povećanju i njegovanju kulturne baštine u prekograničnom području kroza zajedničku organizaciju kulturnih događaja“ zajednički je projekt Turističke zajednice Koprivnice, Udruge Međimorske roke iz Čakovca te Mađarske udruge starih zanata iz Jegerseka. Vrijednost je projekta 100 tisuća eura, a cilj mu je zajednički razvoj i promicanje turističkih potencijala te kulturnih vrijednosti, naslijeđa i tradicije pograničnog područja. Obrtnici, umjetnici i stari zanati sudjelovat će na više kulturno-umjetničkih događaja u trima gradovima, pa tako regiju promicati kao turistički vrlo poželjnu.

Davis cup

Hrvatska teniska reprezentacija u četvrtzavršnici

Ivo Karlović i Marin Čilić izborili četvrtzavršnicu Davis cupa

Hrvatska teniska reprezentacija u osmini završnice pobijedila je Ekvador s maksimalnih 5 : 0 u susretu prvog kola Svjetske skupine Davis cupa koje je priređeno od 5. do 7. ožujka u Varaždinu.

Pošto je prvoga dana Karlović bio bolji od N Lapenttia sa 6 : 2, 5 : 7 6 : 7, 6 : 3, 6 : 3, a Čilić od G Lapenttia sa 6 : 4, 6 : 3, 6 : 3, pobjeda je osigurana već drugoga dana kada su Karlović i Čilić u igri parova pobijedili braću Lapentti sa 7 : 6, 6 : 3, 7 : 5. Posljednjega dana uspješni su bili i debitanti. Pošto je Antonio Veić savladao Julio-Cesara Campozana sa 6 : 4, 7 : 6 (4), pobjedu je ostvario i Ivan Dodig protiv Ivana Endare s 6 : 1, 6 : 3.

Hrvatska će u četvrtzavršnici od 9. do 11. srpnja ugostiti reprezentaciju Srbije koja je u Beogradu svladala SAD s 3 : 2. Pobjedu za Srbiju donio je drugi igrač svijeta Novak Đoković pobijedivši Isnera sa 7 : 5, 3 : 6, 6 : 3, 7 : 6 (6), 6 : 4.

Nakon odigranih susreta Davis cupa, nema promjena u TOP 10 tenisača na najnovijoj ATP ljestvici. Prvi hrvatski reket Marin Čilić i dalje je 9. igrač svijeta. Ivan Ljubičić nalazi se na 26, a Ivo Karlović na 29. mjestu.

PEČUH – U Organizaciji Matice hrvatske Ogranak Pečuh, u Hrvatskome klubu Augusta Šenoe 24. ožujka priredit će se predstavljanje dvaju najnovijih zbornika KLD Rešetari iz Rešetara: Prstovet prvih cvjetova i Slovom i snom. Voditelj je književne tribine predsjednik Matice hrvatske Ogranak Pečuh Stjepan Blažetin, a njegovi su gosti: Ivan Slišurić, književnik; Lujo Medvidović, književnik; Zlata Dasović, izbornik zbornika mladih pjesnika, i Ivan De Villa, urednik zbornika i predsjednik KLD Rešetari.

Etnoavangarda

Pod ovim je nazivom u pečuškom Etnografskome muzeju, u organizaciji Etnografskog odjela Ravnateljstva muzeja Baranjske županije i Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, 3. ožujka otvorena izložba mlade umjetnice iz Slavenskoga Broda Jadranke Terkal. Izložbu je prigodnim riječima otvorila generalna konzulica Ljiljana Pancirov, a ona se može posjetiti svakoga radnoga dana od 11 do 15 sati. Otvaranje su glazbeno uobličili dudaš Andor Véghe i kontraš Franjo Dervar Kume. Izložba unikatnih, ručno rađenih torbica, odjeće, ukrasnih predmeta od prirodnih materijala Jadranke Terkal prelijepo se uklopila u izabrani izložbeni prostor. Pečuški je postav prva samostalna izložba Jadranke Terkal. Mlada umjetnica predstavila se s 15 kreacija za odrasle, tri dječje kompozicije, suvenirima, nakitom, torbicama, pokrivalima za glavu... Sve što izrađuje Jadranka Terkal izrađuje od konopljine špage, jute, kukičanjem, štirkanjem, te vezom i aplikacijama... Mlada umjetnica na sebi je imala prekrasnu pelerinu za koju mi je kazala kako ju je radila sedam dana po deset sati na dan. Zanimaju je razni etnomotivi, a špaga je konačno upravo taj, a svoju inspi-raciju nalazi i u narodnoj nošnji svih hrvatskih podneblja. Tradicijska nošnja svih hrvatskih podneblja inspirativna je. Jadranki Terkal prije svega važna je forma

koja se ogleda kroza slaganje geometrijskih oblika i svojevrsnu slojevitost. Za nju njezini radovi, iako je diplomirala dizajn tekstila i odjeće pri Tehnološkom fakultetu u Zagrebu, još uvijek su prije svega hobi, a kako sama kaže, vještinu ruku naslijedila je... Jer počela je štirhati, kačkati od malih nogu sama od sebe, mnogo je učila i od pokojne bake, a ona sama taj način izražavanja voli i nalazi zadovoljstvo u njemu.

Branka Pavić Blažetin

„U cijelome svijetu obilježen je Međunarodni dan žena, u spomen na 8. ožujka 1908. godine. Ovim praznikom obilježava se borba za ravnopravnost 'nježnijeg spola' u današnjem svijetu.”

